

STUDIO VISIT

Δανάη Στράτου, *Πάνω στη Γη Κάτω από τα Σύννεφα*
Φωτογραφία: Πάνος Κοκκινιάς © Δανάη Στράτου. Παλιό Ελαιουργείο, Ελευσίνα, 2017

Δανάη Στράτου, *Νήματα Μνήμης* Φωτογραφία: Δανάη Στράτου
© Δανάη Στράτου. Πειραιϊκή-Πατραϊκή, Πάτρα, 2020

ΔΑΝΑΗ ΣΤΡΑΤΟΥ

«Πάντα με ενδιέφερε να είμαι μέσα στη ζωή, στον κόσμο και μέσα από τη δράση να ανακαλύψω τον κόσμο»

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ

Αν τύχει να διαβάσει κανείς το σημειωματάριο ενός ανθρώπου, τα σχόλιά του πάνω σε μικρές καθημερινές δραστηριότητες, τις σκέψεις του και τα σχέδιά του για το μέλλον, μπορεί να αποκτήσει μια καθαρή εικόνα της πρόθεσής του. Υπό αυτή την έννοια, ο χώρος δημιουργίας μιας καλλιτέχνιδος αποκαλύπτει την πρόθεση της καλλιτεχνικής της έρευνας και προσκαλεί σε μια αναδρομή στο έργο της. Με αυτό το σκεπτικό ακολουθούν κάποιες σημειώσεις από τη συνάντησή μου με τη Δανάη Στράτου.

Η εικαστικός είναι ιδιαίτερος γνωστή για τις μεγάλες εγκαταστάσεις –μεταξύ των οποίων και της land art– σε βιομηχανικούς χώρους και φυσικά τοπία. Δουλεύει με τέτοιο τρόπο, ώστε το κάθε έργο της «να δίνει» στοιχεία, έννοιες και υλικά στο επόμενο. Τα έργα της προετοιμάζονται μεθοδικά για καιρό, είναι αποτέλεσμα συστηματικής καλλιτεχνικής έρευνας και εμπειρέχουν, σχεδόν πάντα, μια διαλεκτική συνομιλία εντός τους. Η διαλεκτική αυτή, τις περισσότερες φορές, αναδεικνύεται ως ένα δίπολο. Αυτό το δίπολο –που δεν έχει απαραίτητα θετικό ή αρνητικό πρόσημο– συναντάμε, μεταξύ άλλων, και στην τελευταία της ατομική έκθεση «Burning Issues - Merimbula» στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων, σε επιμέλεια Χριστόφορου Μαρίνου.

Οι αναζητήσεις της Στράτου, όπως λέει η ίδια, αφορούν στον πυρήνα τους τη διαλεκτική ανάμεσα στον άνθρωπο και τον κόσμο. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος για τον οποίο ξεκίνησε την καλλιτεχνική της πορεία να καταλάβει ποια είναι η σχέση της με τον κόσμο και ποια η θέση της σε αυτόν. Τα ερωτήματα αυτά συγκλίνουν σε μεγάλες εγκαταστάσεις και παρεμβάσεις στο φυσικό τοπίο ή σε βιομηχανικούς χώρους, από την έρημο της Αιγύπτου στη Βενετία και από τη Νότια Αφρική στην Ελευσίνα.

Η εικαστική γλώσσα του έργου της, αναφέρει η Στράτου, εκκινεί από τη σκέψη της συνύπαρξης δύο παράλληλων αφηγήσεων για τον κόσμο. Ο κόσμος διακρίνεται –στο σχήμα που κατασκευάζει η ίδια– σε εξωτερικό και εσωτερικό, ένα δίπολο που ενσωματώ-

νει πολλές πτυχές. Το βλέπουμε ως φυσικό ή τεχνητό, όπως για παράδειγμα στις εγκαταστάσεις *Breathe* και *Water Section* που παρουσιάστηκαν μαζί στη βιομηχανική ζώνη του Πειραιά το 2000, σε επιμέλεια Έφης Στρούζα, ή ως ζωή και θάνατο, στις θετικές και αρνητικές επιφάνειες του *Desert Breath*, ή ακόμα και ως άτομο και κοινωνία, όπως εμφανίζεται στο *Πάνω στη Γη Κάτω από τα Σύννεφα*, στον βιομηχανικό χώρο της Ελευσίνας το 2017 (επιμέλεια Αλεξάνδρα Κοροζενίδη). Η ρυθμική επανάληψη από τον έναν πόλο στον άλλον και η ροή που αποκτά αυτή η διερώτηση σκιαγραφούν την πρόθεση της Στράτου να στοχαστούμε, μέσω των έργων της, για τη διαρκή σύγκρουση του ανθρώπου με τον κόσμο. Ποιοι και ποιες είμαστε μέσα στον κόσμο και άραγε ο κόσμος αυτός μας ανήκει; Στον πυρήνα της σκέψης της φαίνεται να υπάρχει η επιδίωξη μίας αρμονικής συνύπαρξης: του ανθρώπου με τη φύση, που εξάλλου δεν διαχωρίζονται, του ανθρώπου με τον άλλον, μία αποδοχή των διαφορών. Το έργο της δίνει αξία στο βίωμα και ίσως γι' αυτό προκύπτει μέσα από ταξίδια και έρευνα, ενώ αναδύεται μέσα από δημιουργίες που συνδιαλέγονται με τον χώρο.

Ήδη από το 1995, με το συλλογικό έργο της γυναικείας ομάδας D.A.ST. Arteam, *Desert Breath*, εντασσόμαστε στο σπειροειδές μονοπάτι της καλλιτεχνικής έρευνας της Στράτου, σε ένα από τα μεγαλύτερα land art έργα παγκοσμίως με έκταση 100.000 τ.μ., στην έρημο της ανατολικής Σαχάρας. Η εγκατάσταση μεγάλων κωνικών όγκων άμμου δημιουργήθηκε στα παράλια της Ερυθράς Θάλασσας, όπου υπάρχει μέχρι σήμερα, και αποσυντίθεται σταδιακά με τα χρόνια. Οι κεντρικοί άξονες του έργου αυτού μοιάζουν να αποτελούν τη βάση και για τα επόμενα έργα της Στράτου και να δίνουν τη σκυτάλη και σε όσα πρόκειται να ακολουθήσουν. Η ίδια αναφέρει πως, στο ταξίδι αυτό, η μεθοδολογία που χρησιμοποίησε και η επαφή της με το υλικό –αλλά και η απόσταση που χρειάστηκε να πάρει από τη χειρωνακτική εργασία λόγω του φύλου της στην πατριαρχική κοινωνία της Αιγύπτου– χαρακτηρίζουν ορισμένες πτυχές του έργου της μέχρι και σήμερα.

Η Στράτου μάς λέει «πάντα με ενδιέφερε να είμαι μέσα στη ζωή, στον κόσμο και μέσα από τη δράση να ανακαλύψω τον κόσμο». Αυτήν τη θέση εντός της ζωής προσκαλεί το κοινό να τη βιώσει μέσω των εγκαταστάσεών της, συνθέτοντας πολυαισθητηριακές εμπειρίες που σε παρασύρουν στη ροή τους. Αυτήν τη μεθοδολογία τη βλέπουμε και στις εγκαταστάσεις *Breath* και *Water Section* στον Πειραιά, αλλά και στο έργο *Πάνω στη Γη Κάτω από τα Σύννεφα*, στο πλαίσιο των Αισχυλείων. Ο τίτλος του *Πάνω στη Γη Κάτω από τα Σύννεφα* είναι εμπνευσμένος, όπως μας λέει η Στράτου, από το ντοκιμαντέρ *Αγέλαστος Πέτρα* του Φίλιππου Κουτσαφτή, όπου ένας άνθρωπος, στο ερώτημα που του τίθεται για το πού μένει, απάντα με αφοπλιστική απλότητα «πάνω στη γη και κάτω από τα σύννεφα». Αυτή η ιδιαίτερα ποιητική τοποθέτηση του ανθρώπου στον κόσμο ήρθε ως απάντηση στο κεντρικό ερώτημα της καλλιτεχνικής της έρευνας και της έδωσε το έναυσμα για να υλοποιήσει το *Πάνω στη Γη Κάτω από τα Σύννεφα*.

Λίγα χρόνια αργότερα, μέσα στην πρωτόγνωρη συνθήκη της πανδημίας, η Στράτου δημιουργεί τη site specific εγκατάσταση *Νήματα Μνήμης*, σε ένα από τα παλιά κλωστοϋφαντουργεία Πειραιϊκή-Πατραϊκή στην Πάτρα. Σε αυτό το έργο βλέπουμε την καλλιτέχνη να επανέρχεται στην άμεση επαφή με τις πρώτες ύλες. Αναπαριστά τα ογκώδη μηχανήματα του εργοστασίου στην επιφάνεια του πατώματος, δημιουργώντας το αρχιτεκτονικό τους αποτύπωμα με κοσκινισμένο, επεξεργασμένο αλάτι. Η Στράτου μιλάει για αυτή την εγκατάσταση με ιδιαίτερο ενθουσιασμό, αν και είναι η λιγότερο προσβάσιμη από όλες, καθώς δεν ήταν ανοιχτή για το κοινό παρά μόνο για λίγες ξεναγήσεις. Το *Νήματα Μνήμης* συνδέεται με ένα κομμάτι της οικογενειακής της ιστορίας και οι σημειώσεις πάνω σε αυτή την εγκατάσταση ίσως αποτελούν και τη σκυτάλη για το επόμενο έργο. Κλείνοντας την επίσκεψή μας, η Στράτου μάς αναφέρει την πρόθεσή της να δημιουργήσει ένα νέο εργαστήριο και να πειραματιστεί εκ νέου με τα υλικά που χρησιμοποίησε στα πρώτα της έργα στο Λονδίνο, για να εμπλουτίσει τις απαντήσεις για τη θέση της στον κόσμο.